

Kvalita i dostupnost paliativní péče se zvýšila, Ministerstvo zdravotnictví však selhalo při plánování nových hospicových lůžek

16.10.2023 - | Nejvyšší kontrolní úřad

Prostředky Evropské unie a státu určené na podporu paliativní péče v ČR, tedy péče o nevyléčitelně nemocné, vedly v letech 2017 až 2021 ke zlepšení dostupnosti jak domácí paliativní péče, tak paliativní péče v nemocnicích i hospicích a ke zvýšení její kvality.

Zvýšila se informovanost odborné i laické veřejnosti a zlepšila se vybavenost zařízení, poskytujících tento druh péče. Ministerstvo zdravotnictví (MZd) však selhalo při plánování investičního programu, jehož hlavním cílem bylo zvýšení kapacity hospicových lůžek. Kvůli nerealistickému plánu MZd nebyl tento záměr dosud splněn a část prostředků připravených k podpoře zůstala v uvedených letech nevyužita. Ukázala to kontrola NKÚ zaměřená na nakládání s dotacemi určenými na podporu paliativní péče v ČR v období let 2017 až 2021. Kromě MZd prověřil NKÚ i 12 vybraných poskytovatelů paliativní péče.

Na projekty, které byly spolufinancovány z prostředků EU prostřednictvím operačního programu „Zaměstnanost“ a byly zaměřeny na mobilní specializovanou paliativní péči (domácí péče) a na činnost paliativních týmů v nemocnicích akutní a následné péče, bylo vyčleněno 98,7 mil. Kč. NKÚ prověřil také rozdělování dotací ze státního rozpočtu ve výši 82,6 mil. Kč na investiční a neinvestiční projekty dotačních programů MZd.

Při plánování investičního programu ministerstvo selhalo. Částkou 67,5 mil. Kč zamýšlelo podpořit vznik 40 nových hospicových lůžek. Tento plán v roce 2021 – tedy již v průběhu programu – snížilo na polovinu, avšak cenu ponechalo na původní výši. Při přípravě programu totiž MZd neprovedlo řádně analýzu předpokládaných nákladů na vznik jednoho nového hospicového lůžka a významně tyto náklady podhodnotilo. Splnění programu pak MZd posunulo z konce roku 2022 až do poloviny června 2024. Kromě nových 20 hospicových lůžek za 67,5 mil. Kč má být do poloviny příštího roku pořízeno také 40 polohovacích lůžek, 16 zvedáků pro imobilní pacienty a 4 dopravní prostředky. Původní plán počítal ještě s nákupem 40 antidekubitních matrací a 20 infuzních pump, ale od toho MZd na konci roku 2022 upustilo. Celkově má státní rozpočet přispět na uvedený investiční program částkou 80,5 mil. Kč. V NKÚ kontrolovaném období let 2017 až 2021 bylo však čerpáno jen 5,1 mil. Kč, tedy pouhých 6,3 % z této plánované částky.

Kromě nevyužitých 93,7 % prostředků státního rozpočtu určených na investice zůstalo ministerstvem nevyužito rovněž více než 30 % dotací spolufinancovaných z rozpočtu EU určených na projekty domácí paliativní péče (jde o částku 21 mil. Kč) a přes 10 % prostředků na projekty nemocniční paliativní péče (nevyužito 5,7 mil. Kč).

Kontroloři dále odhalili, že MZd nerozdělovalo dotace vždy transparentně a chybovalo při administraci projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU i při poskytování dotací. Chyby MZd měly za následek, že část výdajů nebyla z rozpočtu EU proplacena pro nezpůsobilost a bylo nutné hradit více než 200 tis. Kč ze státního rozpočtu. A to přesto, že – jak jsme zmínili – i v rámci projektů podpořených z prostředků EU zůstala jejich značná část nevyčerpána.

V letech 2017 až 2021 provedlo MZd u příjemců podpory jen minimální počet kontrol využití dotací poskytnutých ze státního rozpočtu. V kontrolovaném období takto prověřilo pouze tři ze 198 podpořených projektů. Zkontrolovalo tak využití 0,5 mil. Kč z celkem poskytnutých 34,1 mil. Kč. Na druhou stranu u projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU provedlo MZd kontrolu u všech příjemců, zjistilo nedostatky a ukládalo nápravná opatření.

U kontrolovaných příjemců dotací zjistil NKÚ v některých případech méně závažná porušení podmínek, za kterých jim byly dotace poskytnuty. Kontrolované projekty, zaměřené na problematiku mobilní specializované paliativní péče a činnost nemocničních paliativních týmů, plnily stanovené cíle.

Paliativní péče je oblast zdravotních služeb, která se dynamicky rozvíjí a jejíž význam, a to i finanční, narůstá. Podle dostupných informací potřebuje v ČR paliativní péči každoročně více než 70 000 pacientů a dá se předpokládat, že toto číslo bude s postupným stárnutím populace narůstat. Například jen náklady zdravotních pojišťoven na domácí paliativní péči vzrostly mezi lety 2018 a 2022 téměř desetinásobně. V roce 2018 pojišťovny uhradily za tento typ péče 22,8 mil. Kč, o čtyři roky později už více než 218 milionů korun. Náklady na lůžka ve speciálních lůžkových zařízeních hospicového typu hrazené z veřejného zdravotního pojištění byly v roce 2017 na úrovni 198,8 mil. Kč, v roce 2022 však již dosáhly výše 362 mil. Kč. Přesto zůstává provoz hospiců z velké části kryt z darů, sbírek apod. V ČR přitom stále chybí ucelená koncepce paliativní péče, ve které by MZd jasně definovalo, jak by se měla tato oblast rozvíjet, a to včetně finančního a časového plánu. MZd se této oblasti zatím věnovalo jen částečně a definovalo jen dílčí úkoly.

Odbor komunikace

Nejvyšší kontrolní úřad

<https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/kvalita-i-dostupnost-paliativni-pece-se-zvysila--minist-erstvo-zdravotnictvi-vsak-selhalo-pri-planovani-novych-hospicovych-luzek-id13466>